

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännösten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännösten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta (HE 10/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Katja Viertävä, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Ville Häyrynen, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava asiantuntija Reetta Timonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava merenkulun asiantuntija Carolus Ramsay, Suomen Varustamot ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Merimies-Unioni SMU ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä IMO:ssa vuonna 2022 tehdyn teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännösten sekä lain lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Turvallisuussäännöstö saatetaan voimaan ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn yleissopimuksen liitteeseen tehdyillä muutoksilla.

Turvallisuussäännöstö sisältää keskeiset teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevat turvallisuusvaatimukset merellä tapahtuvassa niin sanotussa offshore-toiminnassa kuten merituuli-

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

voimaloiden rakentamisessa ja huoltotoiminnassa sekä öljynporaustoiminnassa, joissa tarvitaan runsaasti ammattitaitoisia henkilöstöä. Teollisuustyöntekijöillä tarkoitetaan kaikkia henkilöitä, joita kuljetetaan tai majoitetaan aluksella offshore-teollisuuden toimintaan liittyviä tehtäviä varten työskentelyn tapahtuessa toisella aluksella tai avomerilaitoksella.

Esityksessä ehdotetaan myös aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin muutoksia, jotka koskevat teollisuustyöntekijöiden kuljettamista sellaisilla matkoilla ja sellaisilla aluksilla, jotka eivät kuulu turvallisuussäännösten soveltamisalaan, mutta joista on tarpeellista säätää kansallisesti.

Lisäksi aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön ro-ro-matkustaja-alusten vakavuusvaatimuksia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin muuttamisesta johtuvat kansallista lainsäädäntöä edellyttävät säännökset, joilla vähennettäisiin vaurioituneen aluksen vakavuusvaatimusten monimutkaisuutta sekä teknistä ja hallinnollista rasitetta, jotka johtuvat pääasiassa siitä, että vaurioituneiden ro-ro-matkustaja-alusten selviytymiskyvyn arvioimiseen on kaksi eri järjestelmää.

Yleissopimuksen liitteen muutos ja turvallisuussäännöstö tulevat kansainvälisesti voimaan 1.7.2024. Suomen osalta säännöstö tulee voimaan 1.7.2024, ellei Suomi ilmoita ennen kyseistä päivää vastustavansa muutosta, jolloin säännöstö tulee Suomen osalta voimaan, kun Suomi peruuttaa vastustuksensa. Turvallisuussäännösten voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin säännöstö tulee Suomen osalta voimaan. Aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin ehdotetut turvallisuussäännöstöstä johtuvat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2024 samanaikaisesti säännösten kansainvälisen voimaantulon kanssa. Mainittuun lakiin ehdotetut ro-ro-matkustaja-alusten vakavuusvaatimuksia koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevat säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan 5.12.2024.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

2. Laki aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Viittauksessa lakiin 670/2021 on ollut painovirheitä, jotka valiokunta on korjannut.

34 c §. Kausiluonteinen ja lyhytaikainen liikennöinti. Valiokunta on korjannut kirjoitusvirheen.

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

Voimaantulosäännös. Valiokunta on korjannut voimaantulosäännöksessä virheellisesti olleen viittauksen vuoteen 2023 jättäen päivämäärän auki.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 10/2023 vp tarkoitetun yleissopimuksen liitteeseen tehtyjä muutoksia ja turvallisuussäännöstöä.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 10/2023 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 10/2023 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten sekä yleissopimukseen liittyvän teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännöstön lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) liitteeseen Lontoossa 10 päivänä marraskuuta 2022 päätöslauselmalla MSC.521(106) tehtyjen muutosten sekä päätöslauselmalla MSC.527(106) tehdyn mainittuun yleissopimukseen liittyvän teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevan kansainvälisen turvallisuussäännöstön lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

2 §

Yleissopimuksen liitteeseen tehtyjen muutosten ja turvallisuussäännösten muiden kuin lain-säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuk-sella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annetun lain (1686/2009) 34 a—34 c ja 57 §, sellaisina kuin ne ovat, 34 a—34 c § laissa 670/2021 ja 57 § laissa 946/2018, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 946/2018, 169/2019, 783/2019 ja 670/2021, uusi 8 a, 16 a ja 16 b kohta sekä lakiin uusi 12 a, 22 b ja 51 a § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

8 a) *IP-säännöstöllä* teollisuustyöntekijöitä kuljettavia aluksia koskevaa kansainvälistä turval-lisuussäännöstöä, joka sisältyy IMO:n meriturvallisuuskomitean 10 päivänä marraskuuta 2022 antamaan päätöslauselmaan MSC.527(106);

16 a) *teollisuustyöntekijöitä kuljettavalla aluksella* sellaista alusta, jota ei pidetä tavallisena matkustaja-aluksena ja joka kuljettaa tai majoittaa miehistöön kuuluvien lisäksi enemmän kuin 12 teollisuustyöntekijää;

16 b) *teollisuustyöntekijöillä* tarkoitetaan henkilöitä, jotka työskentelevät offshore-teollisuu-
dessa offshore-laitoksissa tai muilla aluksilla tehtävissä, jotka liittyvät offshore-laitosten tai alus-
ten rakentamiseen, huoltoon, ylläpitoon tai käytöstä poistamiseen;

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

12 a §

Edellytykset teollisuustyöntekijöiden kuljetukselle

Teollisuustyöntekijöitä kuljettavan aluksen päällikön on varmistettava ennen kuljetuksen aloittamista, että hänelle on toimitettu asiakirjatodisteet siitä, että jokainen aluksella kuljetettava tai majoitettava teollisuustyöntekijä:

- 1) on vähintään 16 vuoden ikäinen;
- 2) täyttää IP-säännösten mukaiset edellytykset fyysisestä kunnosta ja terveydentilasta;
- 3) on suorittanut ennen kuljetuksen alkua IP-säännösten III luvun 1 säännössä tarkoitetut harjoitukset; ja
- 4) omaa riittävän kyvyn ymmärtää ja käyttää aluksen työkieltä.

22 b §

Teollisuustyöntekijöitä kuljettava alus

Teollisuustyöntekijöitä kuljettavan aluksen, joka liikennöi kotimaanliikenteessä ja jonka bruttovetoisuus on vähintään 500, on täytettävä IP-säännösten vaatimukset.

Teollisuustyöntekijöitä kuljettavan aluksen, jonka bruttovetoisuus on alle 500, on täytettävä IP-säännösten tavoitteet ja toiminnalliset vaatimukset. Liikenne- ja viestintävirasto voi alusturvallisuuden kannalta riittävän tason varmistamiseksi antaa tarkempia teknisiä määräyksiä teollisuustyöntekijöitä kuljettaville aluksille asetettavista teknisistä vaatimuksista, joilla varmistetaan IP-säännösten tavoitteiden ja toiminnallisten vaatimusten täyttyminen. Teollisuustyöntekijöitä kuljettavan aluksen päällikön on varmistettava ennen kuljetuksen aloittamista, että hänelle on toimitettu asiakirjatodisteet siitä, että jokainen aluksella kuljetettava tai majoitettava teollisuustyöntekijä:

- 1) on vähintään 16 vuoden ikäinen;
- 2) täyttää IP-säännösten mukaiset edellytykset fyysisestä kunnosta ja terveydentilasta;
- 3) on suorittanut ennen kuljetuksen alkua IP-säännösten III luvun 1 säännössä tarkoitetut harjoitukset; ja
- 4) omaa riittävän kyvyn ymmärtää ja käyttää aluksen työkieltä.

34 a §

Ro-ro-matkustaja-alusten erityiset vakavuusvaatimukset

Vakavuusdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien alusten on täytettävä mainitussa direktiivissä niille asetetut vakavuusvaatimukset.

Liikenne- ja viestintäviraston on toimitettava vakavuusdirektiivissä säädetyt ilmoitukset Euroopan komissiolle.

Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa vakavuusdirektiivin täytäntöönpanemiseksi tarkemmat määräykset aluksen teknisestä turvallisuudesta sekä määrätä vakavuusdirektiivin mukaisista merialueista, joilla ro-ro-matkustaja-alukset liikennöivät säännöllisesti niiden satamiin tai niiden satamista, ja kyseisten alueiden merkitsevista aallonkorkeusarvoista.

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

34 b §

Todistuskirjat

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää vakavuusdirektiivin 8 artiklan mukaisen todistuskirjan Suomen lipun alla purjehtivalle ro-ro-matkustaja-alukselle, joka täyttää vakavuusdirektiivin 6 artiklassa ja liitteessä I vahvistetut erityiset vakavuusvaatimukset.

Todistuskirja on voimassa niin kauan kuin alus liikennöi alueella, jolla on sama tai alhaisempi merkitsevä aallonkorkeusarvo.

34 c §

Kausiluonteinen ja lyhytaikainen liikennöinti

Jos ympärivuotista säännöllistä liikennöintiä harjoittava laivanisäntä haluaa ottaa kyseistä liikennettä varten käyttöön ylimääräisiä ro-ro-matkustaja-aluksia kalenterivuotta lyhyemmäksi ajanjaksoksi, sen on ilmoitettava asiasta Liikenne- ja viestintävirastolle viimeistään yhtä kuukautta ennen kuin mainitut alukset otetaan käyttöön kyseisessä liikenteessä. Jos säännöllistä liikennöintiä korvaava ro-ro-matkustaja-alus on kuitenkin ennakoimattomien olosuhteiden vuoksi otettava nopeasti käyttöön liikennöinnin jatkuvuuden varmistamiseksi, sovelletaan alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain 17 e §:n 3 momenttia.

Jos laivanisäntä haluaa harjoittaa kausiluonteisesti säännöllistä liikennöintiä enintään kuuden kuukauden jakson vuodessa, sen on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle asiasta viimeistään kolme kuukautta ennen liikennöinnin aloittamista.

Jos vakavuusdirektiivin liitteen I A jaksossa tarkoitetun erityisten vakavuusvaatimusten **mu-kaisen** aluksen tai aluksen, jonka 34 b §:ssä tarkoitettu todistuskirja on myönnetty ennen 5 päivää joulukuuta 2024, kausiluonteinen ja lyhytaikainen liikennöinti tapahtuu olosuhteissa, joissa merkitsevä aallonkorkeus on alhaisempi kuin samalle merialueelle ympärivuotista liikennöintiä varten vahvistettu arvo, Liikenne- ja viestintävirasto voi vakavuusdirektiivin liitteessä I tarkoitettuja erityisiä vakavuusvaatimuksia määritessään käyttää kannella olevan veden korkeuden määrittämiseen kausiluontoiseen ja lyhytaikaiseen liikennöintiin soveltuvaa merkitsevän aallonkorkeuden arvoa. Tähän kausiluontoiseen ja lyhytaikaiseen liikennöintiin sovellettava merkitsevän aallonkorkeuden arvo määritetään reitin eri päissä sijaitsevien Euroopan unionin jäsenvaltioiden tai soveltuvien osin ja mahdollisuuksien mukaan reitin eri päissä sijaitsevien jäsenvaltioiden ja Euroopan unioniin kuulumattomien valtioiden keskinäisellä sopimuksella.

Kausiluonteisen ja lyhytaikaisen liikennöinnin edellytyksenä on, että tällaisessa liikennöinnissä käytettävällä ro-ro-matkustaja-aluksella on 34 b §:ssä tarkoitettu todistuskirja.

51 a §

Teollisuustyöntekijöitä kuljettavan aluksen katsastus

Kotimaanliikenteessä käytettävä teollisuustyöntekijöitä kuljettava alus sekä kansainvälisessä liikenteessä käytettävä teollisuustyöntekijöitä kuljettava alus, joka ei kuulu SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan, on peruskatsastettava ennen aluksen asettamista liikenteeseen suomalaisena aluksena.

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

Edellä 1 momentissa tarkoitettulle alukselle on peruskatsastuksen lisäksi tehtävä uusintakatsastus ja vuosikatsastus.

Kotimaanliikenteessä käytettävälle teollisuustyöntekijöitä kuljettavalle alukselle, jonka bruttovetoisuus on vähintään 500 ja kansainvälisessä liikenteessä käytettävälle sellaiselle teollisuustyöntekijöitä kuljettavalle alukselle, joka ei kuulu SOLAS-yleissopimuksen soveltamisalaan, on tehtävä lisäksi välikatsastus ja aluksen radiolaitteille määräaikainen katsastus.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset siitä, milloin peruskatsastus, uusintakatsastus, vuosikatsastus, määräaikainen katsastus ja välikatsastus tehdään ja mitä näihin katsastuksiin sisältyy.

57 §

Katsastusasiakirjat sekä todistus- ja turvallisuuskirjat

Liikenne- ja viestintävirasto tai hyväksytty luokituslaitos myöntää katsastusten perusteella katsastusasiakirjat sekä todistus- ja turvallisuuskirjat tai tekee niihin merkinnän suoritetusta määräaikaisesta katsastuksesta taikka väli- tai vuosikatsastuksesta. Jos aluksessa on havaittu olennaisia puutteita, asiakirjat annetaan puutteiden korjaamisen jälkeen.

Liikenne- ja viestintävirasto antaa SOLAS-yleissopimuksen, lastiviivayleissopimuksen, MARPOL 73/78 -yleissopimuksen, non-SOLAS-direktiivin, kalastusalusdirektiivin ja aluskierätyksasetuksen sekä muiden kansainvälisten velvoitteiden täytäntöön panemiseksi tarkemmat määräykset siitä, mitä katsastusasiakirjoja sekä todistus- ja turvallisuuskirjoja katsastusten perusteella annetaan sekä siitä, kuinka kauan ne ovat voimassa ja miten niiden voimassaoloa voidaan jatkaa. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto antaa 22 b §:n 2 momentissa tarkoitetuille aluksille tarkemmat määräykset siitä, mitä katsastusasiakirjoja sekä todistus- ja turvallisuuskirjoja katsastusten perusteella annetaan sekä siitä, kuinka kauan ne ovat voimassa ja miten niiden voimassaoloa voidaan jatkaa.

Liikenne- ja viestintävirasto myöntää merityöyleissopimuksen mukaisen merityösertifikaatin ja sen liitteenä olevan merityöehtojen noudattamista koskevan ilmoituksen. Myöntämisen edellytyksenä on, että Liikenne- ja viestintävirasto on toimivaltaansa kuuluvien seikkojen osalta todennut, ettei myöntämiselle ole estettä ja että työsuojeluviranomainen on suorittamansa tarkastuksen perusteella todennut Liikenne- ja viestintävirastolle antamassaan lausunnossa, ettei myöntämiselle ole estettä työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvien seikkojen osalta. Liikenne- ja viestintävirasto antaa tarkemmat määräykset merityösertifikaatin myöntämiseen liittyvistä menettelyistä.

Liikenne- ja viestintäviraston on peruutettava merityösertifikaatti silloin, kun virasto on toimivaltaansa kuuluvien seikkojen osalta tai työsuojeluviranomainen on suorittamansa tarkastuksen perusteella todennut Liikenne- ja viestintävirastolle antamassaan lausunnossa, että alus ei todistettavasti vastaa merityöyleissopimuksen vaatimuksia eikä asian korjaamiseksi ole ryhdytty tarvittaviin toimenpiteisiin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2023. Sen 34 a—34 c § tulevat voimaan vasta 5 päivänä joulukuuta 2024. Tämän lain voimaantullessa voimassa olleen 34 b §:n mukaan myönnetty todistuskirjat pysyvät voimassa.

Valiokunnan mietintö LiVM 2/2023 vp

Helsingissä 17.10.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker